

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA
NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽĪSTAMI

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

REZERVINIO (STABILIZAVIMO) FONDO
2017 METŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO
VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ
TEISINGUMO BEI LĖŠŲ IR TURTO
VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO
JAIS TEISĖTUMO VERTINIMAS

2018 m. spalio 1 d.

Nr. FA-2018-P-6-1-5-1

Valstybės kontrolės – aukščiausiosios valstybinio audito institucijos – pagrindinė funkcija – prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomi ir naudojami valstybės finansai ir kitas turtas bei kaip vykdomas valstybės biudžetas. Aukščiausioji audito institucija, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą visuomenei, o savo darbui keldama aukščiausius kokybės reikalavimus – būti pavyzdžiu visam viešajam sektoriui.

Auditą atliko: Vilmantė Krogertienė

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

TURINYS

JŽANGA	4
AUDITO REZULTATAI	6
PRIEDAI	8
Priedas. Audito apimtis ir metodai	8

ĮŽANGA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės įstatymu¹ ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu², atlikome Rezervinio (stabilizavimo) fondo 2017 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir fondo lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo auditą. Auditas atliktas pagal valstybinio audito reikalavimus, tarptautinius audito standartus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausomos nuomonės dėl fondo finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių pareiškiamos audito išvadoje.

Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti ataskaitos priede „Audito apimtis ir metodai (8 - 9 psl.).

Rezervinio (stabilizavimo) fondo paskirtis

Rezervinis (stabilizavimo) fondas, kurio paskirtis³ yra kaupti valstybės piniginius išteklius, siekiant užtikrinti valstybės finansinį stabilumą galimų ekstremalių situacijų ir ekonominės grėsmės atveju, buvo įsteigtas 2001 metais. Remiantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu⁴ šis fondas yra viešojo sektoriaus subjektas, kurį valdo Finansų ministerija⁵ pagal Seimo patvirtintą metinę fondo lėšų sąmatą⁶. Fondo apskaitą tvarko Finansų ministerija atskirai nuo savo, kaip asignavimų valdytojos, apskaitos⁷. Fondo finansinės ataskaitos sudaromos vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu⁸ ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais, o fondo lėšų sąmatos vykdymo ataskaita sudaroma pagal išteklių fondų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisykles⁹. Finansų ministerija iki spalio 1 d. teikia ataskaitų rinkinį Vyriausybei. Pastaroji, pritarusi rinkiniui, iki spalio 10 d. jį pateikia Seimui.¹⁰ Valstybės kontrolė ne vėliau kaip iki spalio 1 d. Vyriausybei ir ne vėliau kaip iki spalio 10 d.

¹ 9 str. 3 d. 4 p.

² 30 str. 2 d. 4 p.

³ Pagal Seimo 2002-05-30 nutarimu Nr. IX-912 patvirtintų Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų 2 p. „Kaupti valstybės piniginius išteklius reikalingus valstybės biudžeto išlaidoms finansuoti Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo numatyta tvarka nustačius išskirtines aplinkybes ir jas paskelbus bei valstybės turiniams įsipareigojimams, susijusiems su valstybės skola, Europos Sąjungos politikos įgyvendinimu, su tuo susijusioms sutartimis ar susitarimais, vykdyti (grąžintinai)“.

⁴ 2 str. 19 d. ir 22 d. 11 p.

⁵ Seimo 2002-05-30 nutarimu Nr. IX-912 patvirtinti Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatai, 4 p.

⁶ 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 17 str.

⁷ Seimo 2002-05-30 nutarimu Nr. IX-912 patvirtinti Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatai, 19 p.

⁸ 19 str. 1 ir 2 d., 21 str. 1 d.

⁹ Finansų ministro 2014-12-16 įsakymas Nr. 1K-461 „Dėl išteklių fondų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklių patvirtinimo“.

¹⁰ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 32 str. 6 d. 1 p., 7 d.

Seimui pateikia valstybinio audito išvadą ir audito ataskaitą dėl audituotų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių¹¹.

Fondo lėšos kaupiamos atskiroje Finansų ministerijai atidarytoje sąskaitoje Lietuvos banke. Fondo sudarymo šaltiniai yra 50 proc. į valstybės biudžetą gautų:

- lėšų, įstatymų nustatyta tvarka privatizavus valstybei nuosavybės teise priklausančius akcijų paketus;
- dividendų;
- lėšų, pardavus viešo aukciono būdu įstatymų nustatyta tvarka valstybės nekilnojamąjį turtą ir kitus nekilnojamuosius daiktus;
- lėšų, pardavus valstybinės žemės ūkio paskirties sklypus.

Į fondą taip pat gali būti pervedami atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme numatyti pervesti į fondą perteklinio valstybės biudžeto ir kiti asignavimai, pajamos, gautos investavus fondo lėšas ar gautos už fondo lėšų likutį banko sąskaitose, kitos teisėtai gautos lėšos (2017 metais tokių lėšų gauta ir pervesta į fondą nebuvo).

¹¹ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 3 d.

AUDITO REZULTATAI

1. Rezervinio (stabilizavimo) fondo 2017 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenų iškraipymų ir fondo lėšų bei turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pažeidimų nenustatėme.
2. Rezervinio (stabilizavimo) fondo 2017 metų ataskaitų rinkinio duomenimis per metus fondas gavo 37,9 mln. Eur įplaukų ir patyrė apie 0,5 mln. Eur išlaidų, kurias sudarė neigiamos palūkanos už banko sąskaitoje esantį lėšų likutį. Fondo lėšos pamažu didėja: 2016 metų pabaigoje jame buvo sukapta 125,9 mln. Eur (0,33 proc. BVP), 2017 metų pabaigoje - 163,5 mln. Eur (0,4 proc. BVP), 2018 metų pabaigoje planuojama sukaupti 284 mln. Eur (0,6 proc. BVP).
3. Fiskalinių rezervų kaupimas Lietuvos stabilumo 2018 metų programoje¹² įvardijamas kaip vienas svarbiausių viešųjų finansų politikos vidutinio laikotarpio tikslų. Rezerviniame (stabilizavimo) fonde iki 2021 metų pabaigos numatoma sukaupti 1 proc. BVP finansinio turto.
4. Valstybės kontrolė yra pasisakiusi, kad sunkmečiu valstybės finansų stabilumas nebus užtikrintas esamo dydžio finansiniu rezervu, todėl Vyriausybė valstybės finansiniam stabilumui palaikyti turėtų ieškoti papildomų tvarių Rezervinio (stabilizavimo) fondo finansavimo šaltinių. Nuo 2015 metų Valstybės kontrolės sudėtyje veikianti Fiskalinė institucija ne kartą konstatavo, kad turi būti įvertintas ir teisės aktuose nustatytas tiek grėsmės Lietuvos valstybės finansų tvarumui nekeliantis skolos lygis, tiek ir siektina fiskalinė erdvė, kad būtina apsispręsti, kokio dydžio minimalų fiskalinį rezervą Lietuva turi sukaupti ir (ar) kiek ciklinių pajamų skirti skolai mažinti. Atlikusi Lietuvos stabilumo 2018 metų programos vertinimą¹³, ir 2018 m. birželio mėn. paskelbtose Europos fiskalinės politikos monitoriaus¹⁴ įžvalgose Fiskalinė institucija pabrėžė, kad Lietuvos fiskalinė politika nekeičia ir išlaikys prociklinę skatinimo kryptį, tai reiškia, kad gerais laikais nėra formuojama pakankama erdvė tam, kad verslo ciklo nuosmukio metu būtų galima vykdyti anticiklinį skatinimą.
5. Pažymėtina, kad pagal pasikeitusius teisės aktus¹⁵, įplaukos iš valstybės valdomų įmonių į valstybės biudžetą sumokėtų dividendų (50 proc. gautų dividendų) 2018 metais didėjo, nes valstybės įmonių ir valstybės valdomų įmonių pelno įmokos į biudžetą tapo susietos su jų nuosavo kapitalo grąžos rodikliu. Daugiausia dividendų kasmet sumoka UAB „Lietuvos energija“, kurios akcininko teises įgyvendina Finansų ministerija. Atlikę audito procedūras, pastebėjome, kad 2017 metais patvirtintas fondo įplaukų ir atitinkamai sukauptų lėšų metų pabaigoje planas¹⁶ (189 mln. Eur) nebuvo įvykdytas. Pagrindinė priežastis – Finansų ministerija, būdama UAB „Lietuvos energija“ akcininkė, nepriėmė

¹² Lietuvos 2018 m. stabilumo programa, 2018-04-25 Nr. 387.

¹³ 2018-05-04 ataskaita Nr. BP-3 „Lietuvos stabilumo 2018 metų programos vertinimas“.

¹⁴ Europos fiskalinės politikos monitorius – tai ES nepriklausomas fiskalines institucijas jungiančio tinklo iniciatyva. Šios institucijos savo atliktų vertinimų pagrindu prisideda prie ES ir pasaulyje vykstančių diskusijų dėl fiskalinės raidos. Europos fiskalinės politikos monitorių vienu metu publikuoja 24-ių ES valstybių fiskalinės institucijos.

¹⁵ Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 2017-10-19 redakcija Nr. XIII-701, Vyriausybės 2016-08-11 nutarimas Nr. 786 „Dėl LRV 1997-01-14 nutarimo Nr. 20 „Dėl Dividendų už valstybei nuosavybės teise priklausančias bendrovių akcijas ir valstybės įmonių pelno įmokų“ pakeitimo“.

¹⁶ 2017 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 17 str.

sprendimo skirti šios bendrovės pelno dalies dividendų už trumpesnį nei finansiniai metai laikotarpį, nors, planuojant valstybės biudžeto ir atitinkamai fondo įplaukas iš dividendų, buvo numatyti ir tarpiniai dividendų mokėjimai. Taigi, priėmus šį sprendimą buvo nesilaikyta įstatyme patvirtintų rodiklių ir 2017 metais į fondą nepateko 21,9 mln. Eur (50 proc.) UAB „Lietuvos energija“ siūlytų sumokėti tarpinių dividendų. Šios lėšos į fondą įplaukė 2018 metais, bet mūsų nuomane, tokie sprendimai rodo, kad nėra siekio suplanuotu laiku sukaupti numatyto dydžio rezervą.

6. Siekiant sukaupti daugiau lėšų Rezerviniame (stabilizavimo) fonde ir atsižvelgiant į Valstybės kontrolės teiktas pastabas, kad Vyriausybė turėtų ieškoti papildomų šio fondo finansavimo šaltinių, Finansų ministerija parengė fondo nuostatų pakeitimo projektą¹⁷, kuriuo siūloma nustatyti, kad į jį būtų pervedama 50 proc. lėšų, gautų į valstybės biudžetą, pardavus valstybinės žemės sklypus, tai yra ne tik žemės ūkio paskirties žemės sklypus, kaip yra šiuo metu galiojančiose nuostatose. Dėl numatytų pakeitimų fondo įplaukos turėtų didėti.

Valstybės kontrolierius

Arūnas Dulkys

¹⁷ Registruotas Teisės aktų informacinėje sistemoje 2018-08-06, Nr. 18-9187.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos „Rezervinio (stabilizavimo) fondo 2017 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir lėšų bei turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“ priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas:

- įvertinti Rezervinio (stabilizavimo) fondo 2017 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenis ir pareikšti nepriklausomas nuomones;
- įvertinti Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais 2017 metais teisėtumą

Audituotos 2017 metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo ataskaitos:

- finansinės būklės, veiklos rezultatų, pinigų srautų ir grynojo turto pokyčių ataskaitos bei finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2017-12-31 duomenis.
- lėšų sąmatos vykdymo 2017 m. gruodžio 31 d. ataskaita ir jos aiškinamasis raštas.

Auditas atliktas:

- pagal Valstybinio audito reikalavimus¹⁸, tarptautinius audito standartus (TAS)¹⁹ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus²⁰;
- siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o fondo lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų.

Audito apimtis ir metodai

2017 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

2017 m. pradžioje turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis buvo iš viso 125 902,2 tūkst. Eurų, pabaigoje – 163 519,7 tūkst. Eurų.

2017 m. gautos pajamos ir patirtos išlaidos:

Fondas gavo 37 876,3 tūkst. Eurų pajamų, iš jų:

- 13,5 tūkst. Eurų 50 proc. pajamų, gautų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą už akcijų paketus;
- 136 625,5 tūkst. Eurų 50 proc. pajamų, gautų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą už dividendus;

¹⁸ Valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl Valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“.

¹⁹ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos audito rūmų išversti į lietuvių kalbą), prieiga per internetą: <http://lar.lt/www/new/page.php?326>.

²⁰ Finansinio audito (1000-1810 TAAIS) ir atitikties audito (4000 TAAIS) standartai, prieiga per internetą: <http://www.vkontrole.lt/page.aspx?id=350>.

Audito apimtis ir metodai

- 632,4 tūkst. Eurų 50 proc. pajamų, gautų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą už nekilnojamąjį turtą ir kitus nekilnojamojo daiktus;
- 603,8 tūkst. Eurų 50 proc. pajamų, gautų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą už valstybinės žemės ūkio paskirties žemės sklypus

Fondas patyrė 528,9 tūkst. Eurų išlaidų, kurias sudarė neigiamos palūkanos už Fondo banko sąskaitoje esantį lėšų likutį.

Veikusios pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos

Fondas neturi pavaldžių, kontroliuojamų ar konsoliduojamų įstaigų.

Audito apimtys apribojimai

Audito apimtis nebuvo ribojama.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2017 metų Rezervinio (stabilizavimo) fondo ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus fondo veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos svarbiausios audito sritys:

Pagrindinės veiklos pajamos. Sričių, kuriose egzistuoja reikšminga iškraipymo rizika nenustatyta, apsispręsta įvertinti, ar visos gautos pajamos ir su jomis susijusios ūkinės operacijos apskaitoje užregistruotos laiku, teisinga verte, esant tinkamiems pagrindžiantiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis, ar duomenys teisingai atskleisti finansinėse ir kitose ataskaitose.

Sritys, kuriose nustatytas kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

Vidaus kontrolės testavimas nebuvo vykdomas.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalūs testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Pagrindinės veiklos pajamos – atlikti 100 proc. apimtys detalieji testai, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo, atskleidimo tvirtinimus.
- Metinių ataskaitų sudarymas – atliktas 100 proc. vertinimas, siekiant gauti atskleidimo tvirtinimą.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertintas taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas; bendras finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus; bendras biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo reikalavimus.

Vertintos sritys ir jose atliktos procedūros dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais 2017 metais teisėtumo

Atlikus fondo veiklos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos svarbiausios audito sritys:

Fondo įplaukos ir išlaidos, reikšminga neatitikties rizikos nenustatyta.

Sritys, kuriose nustatytas kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

Vidaus kontrolės testavimas nebuvo vykdomas.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalūs testai ir (ar) analitinės procedūros):

Pagrindinės veiklos pajamų (įplaukų) srityje vertinta:

- Ar 2017 m. gautinos fondo lėšos, pagal atskirus šaltinius, pateko į fondą visos ir laiku.
- Fondo sąmatos neįvykdymo priežastys (ar už lėšų surinkimą ir pervedimą atsakingos institucijos pilnai įvykdė savo įsipareigojimus).
- Ar Fondo lėšos (administravimo išlaidos) buvo naudojamos, valdomos ir disponuojama jomis laikantis teisės aktų.

Teisės aktai, kuriems vertinta atitiktis:

Įstatymai:

- Lietuvos Respublikos valstybės išdžo įstatymas, 9, 10, 10¹ str.
- Lietuvos Respublikos 2017 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 17 str.

Seimo nutarimas:

- Lietuvos Respublikos Seimo 2002-05-30 nutarimas Nr. IX-912 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo nuostatų patvirtinimo“.

Įsakymai:

- Finansų ministro 2003-11-13 įsakymas Nr. 1K-273 „Dėl Rezervinio (stabilizavimo) fondo lėšų valdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
 - Finansų ministro įsakymais patvirtinti Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai.
 - Finansų ministro 2014-12-16 įsakymas Nr. 1K-461 „Dėl išteklių fondų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio sudarymo taisyklių patvirtinimo“.
-

NAUDINGI • VERTINAMI • ATPAŽŪSTAMI

